

عنوان

رابطه فقر و انحرافات

چکیده

فقر و انحرافات اجتماعی از جمله پدیده‌هایی هستند که به نظر بسیاری از صاحب نظران با هم مرتبط می‌باشند. تحقیقات و پژوهش‌ها در عین حال که مؤید وجود رابطه مستقیم بین فقر و انحرافات نیست، اما وجود همبستگی میان آن دو را تأیید می‌نماید. بر این اساس فقر به عنوان یکی از مسائل اجتماعی،

در وقوع انحرافات و افزایش میزان آن به ویژه در زمینه جرائم زنان، اعتیاد و سرقت تأثیر گذار است.

یکی از روش‌های معمول برای این حوزه پژوهشی، استفاده از روش تحقیق میدانی یا مصاحبه است. در این روش افراد مختلفی را مصاحبه کرده و نظرات و تجربیات آن‌ها را درباره رابطه بین فقر و انحرافات جمع‌آوری کردیم. همچنین، از تحقیقات کمی و آماری نیز استفاده کردیم. با جمع‌آوری داده‌های مربوط به میزان فقر و انحرافات و سپس تجزیه و تحلیل آن‌ها، توانستیم به نتایج مهمی درباره رابطه میان این دو پدیده بپردازیم.

در رویکرد دینی نیز این همبستگی میان فقر و انحرافات اجتماعی مورد تأیید است. بر این اساس فقر انگیزش روی‌آوری به جرمی را افزایش می‌دهد؛ همچنان که رفاه طلبی در روی‌آوری به جرائم، انگیزه بسیار قوی می‌باشد. همچنین، این مقاله نشان داده است که فقر می‌تواند از موجبات ایجاد بی‌عدالتی و نابرابری در جامعه شود. افرادی که در شرایط فقر قرار دارند، اغلب به منابع و فرصت‌های کافی برای پیشرفت و توسعه دسترسی ندارند، که این نابرابری اجتماعی را تشدید می‌کند.

کلید واژه: فقر، انحرافات اجتماعی، فقر مطلق، فقر نسبی، فرهنگ فقر، پیامد فقر

مقدمه

فقر به عنوان یک از مسائل اجتماعی بزرگ جهانی، همواره در دستور کار پژوهشگران و سیاست‌گذاران قرار داشته است. اما چگونگی تأثیرگذاری این پدیده بر انحرافات اجتماعی و روندهای جامعه امری است که به عنوان یکی از جوانترین زمینه‌های پژوهشی در حوزه علوم اجتماعی محسوب می‌شود.

تحقیق درباره ی رابطه بین فقر و انحرافات اجتماعی اهمیت بسیاری دارد، زیرا این تحقیقات می‌توانند به ما کمک کنند تا عوامل موثر بر فقر و انحرافات اجتماعی را درک کنیم و راهکارهای مناسب برای مقابله با آن‌ها را پیدا کنیم. این تحقیقات می‌توانند به افزایش آگاهی عمومی و تصمیم‌گیری‌های سیاستی در زمینه‌های مختلف کمک کنند و باعث بهبود وضعیت اجتماعی و اقتصادی جوامع مختلف شوند.

در این مقاله تلاش می‌کنیم تا رابطه میان فقر و انحرافات اجتماعی را به وضوح شناخته و تحلیل کنیم. فقر به تنهایی می‌تواند منجر به انحرافات اجتماعی شود یا می‌تواند نقشی برای افزایش این انحرافات ایفا کند. از طرف دیگر، انحرافات اجتماعی نیز می‌توانند باعث عمق‌تر شدن و گسترش فقر در جامعه شوند.

با توجه به تحولات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، این رابطه پیچیده بین فقر و انحرافات اجتماعی همواره موضوعی مورد توجه بحث و بررسی قرار گرفته است. با مطالعه این مقاله، امیدواریم که نگاهی عمیق‌تر به عوامل موثر در ایجاد و تقویت روابط بین فقر و انحرافات اجتماعی داشته باشیم و به دستیابی به راهکارهای موثر و علمی در این زمینه کمک کنیم.

تحقیقات درباره رابطه بین فقر و انحرافات اجتماعی موضوع پرکاربردی در علوم اجتماعی است. این تحقیقات بررسی می‌کنند که چگونه فقر می‌تواند عواقب اجتماعی و رفتارهای غیرمعمولی در جامعه ایجاد کند. برخی از موضوعات مورد بررسی در این حوزه شامل جرم، اعتیادات، ناتوانی‌های اجتماعی، مشکلات روانی و اختلالات رفتاری هستند. تحقیقات نشان می‌دهند که فردی که در شرایط فقر زندگی می‌کند، احتمال بیشتری دارد تا به انحرافات اجتماعی بیفتد.

این تحقیق به دست آوردن اطلاعات نوین و مفیدی را در خصوص این ارتباط پیچیده فراهم آورده و برای پژوهش‌های آتی در این زمینه ابعاد جدیدی را گشایش خواهد داد. امیدواریم که با استفاده از داده‌ها، نظریات و مطالب ارائه شده، به شناخت بهتری از موضوع و بهبود درک ما از آن دست پیدا کنیم.

توضیح واژگان

فقر:

اندیشمندان اجتماعی، در برخورد با مقوله فقر، از دو مفهوم، سود جسته اند: مفهوم فقر مطلق^۱ و مفهوم فقر نسبی^۲. فقر مطلق که به آن، فقر معیشتی^۳ نیز گفته می شود، عبارت است از: «محرومیت و ناتوانی اعضای جامعه در دستیابی به حداقل نیازهای اساسی مانند تغذیه، پوشاک و مسکن که برای یک زندگی سالم ضروری اند». این مفهوم از فقر، به عدم دسترسی افراد جامعه به حداقل لازم ضروریات زندگی اشاره دارد؛ چیزهایی که با فقدان آنها حیات و بقای انسان با خطر نیستی روبه روست.

در فقر نسبی، تأکید بر این نکته است که افراد و خانواده هایی فقیرند که درآمد آنها در طول زمان، به طور جدی، کمتر از درآمد افراد یا خانوارهای متوسطی باشد که در همان جامعه، زندگی می کنند.

به طور کلی می توان گفت که مفهوم فقر مطلق، در بیشتر کشورهای توسعه نیافته مصداق پیدا می کند، در حالی که فقر

^۱ (absolute poverty)

^۲ (relative poverty)

^۳ Subsistence poverty)

نسبی، غالباً به کشورهای توسعه یافته و ثروتمند مربوط می شود؛ اما به هر حال، هر دو نوع فقر با نابرابری در توزیع درآمد در ارتباط هستند.

انواع فقر

اندیشمندان اجتماعی، فقر را از منظر دامنہ و قلمرو، به دو دسته تقسیم کرده اند:

۱. فقر موردی^۴: فقر موردی یا فردی، عبارت است از فقری که در برخی از جوامع، دامنگیر عده کمی از افراد می گردد. در حالی که سایر افراد جامعه با آن بیگانه اند. ریشه این نوع از فقر را می توان در خصوصیات شخصی و خانوادگی و نژادی این افراد جستجو کرد.

۲. فقر فراگیر^۵: این نوع فقر، عکس مورد بالاست. فقر فراگیر، فقری است که همگی افراد یک جامعه – جز عده اندکی – با آن، دست به گریبان اند، و این بدان معناست که منابع و توانمندی های جامعه، به میزانی نیست که پاسخگوی همه اعضای جامعه باشد

انحراف:

جامعه شناسان، هرگونه رفتاری را که با چشم داشت های جامعه یا گروه معینی در داخل جامعه، تطابق نداشته باشد، انحراف (نا به هنجاری) می نامند. در واقع، انحراف، به دوری جستن از هنجارها اطلاق می شود و زمانی رخ می دهد که یک فرد یا گروه، معیارهای جامعه را رعایت نکند. رفتار و کنش های انحراف آمیز را هنجارهای اجتماعی حاکم بر فرهنگ، مشخص می سازند. وقتی که یک شخص، دست به سرقت اموال دیگران می زند و یا از مواد مخدر و مست کننده استفاده می کند و یا خود

^۴) case poverty(

^۵) mass poverty(

تأثیر مشکلات اقتصادی - اجتماعی در نوع جرم افراد، به ترتیب نزولی شامل جرم حمل، خرید و فروش (قاچاق) مواد مخدر، روابط نامشروع و قتل می‌باشد.

براین اساس، به لحاظ اهمیت جایگاه زن در اجتماع که همان نقش سازندگی و تربیت سایر افراد جامعه است، لازم است از ابزارهای مناسب و مفید برای رفع فقر و به دنبال آن کاهش نرخ جرائم در زنان استفاده نمود. این راهکارها عبارتند از، حمایت‌های مالی، کاهش فشارهای اقتصادی، گسترش برنامه‌های آموزشی، هنری و حرفه‌ای، بالا بردن سطح آگاهی‌ها، افزایش اطلاعات در مسائل آسیب‌شناختی، تشویق به ازدواج، فعالیت و کار و... که همه این‌ها می‌توانند به عنوان اقدام‌های پیشگیرانه در بزهکاری زنان راهگشا باشند.

راه مبارزه با فقر

اسلام دینی جامع است و تمام ابعاد زندگی بشر را در نظر گرفته است، از این رو برنامه‌هایی تدوین نموده است تا افراد در کمال آرامش به همزیستی پردازند و از بودن در کنار هم لذت ببرند. فقر یکی از پدیده‌های اجتماعی است که در همه جوامع وجود دارد و ممکن است هر شخصی در طول زندگی با آن روبرو شود. از این رو ضرورت دارد تا اسلام با این پدیده اجتماعی مبارزه کند. عده زیادی برای رفع فقر و نداری خود از دیگران کمک می‌خواهند و این گونه با مسئلت از دیگران حاجت می‌خواهند. اسلام این گونه رفتارها را به شدت نهی کرده و این گونه افراد را تقبیح می‌کند.

در اسلام اصل بر این است که همه افراد از آنچه خدا به آنها داده رضایت داشته باشند و هرگز نیاز خود را به دیگران اظهار نکنند و از خدا برای رفع فقر خود کمک بخواهند و از خداوند برای رفع فقر خود استمداد جویند. با این حال برخی از افراد همواره اظهار فقر کرده و بی بضاعتی خود را اظهار

می کنند و زندگی خود را فقیرانه نشان داده و شخصیت خود را تحقیر می کنند. التماس کردن در برابر دیگران و اظهار نیاز به دیگران در اسلام به شدت نهی شده و اسلام این گونه رفتارها را مغایر با ارزشهای انسانی می داند.

در اسلام فقر به شدت نهی شده و در متون اسلامی عاملی برای کفر تلقی می گردد. حضرت علی(ع) خطاب به فرزندشان محمد حنفیه سفارش نمودند: ای فرزند! من از تهیدستی بر تو هراسناکم، از فقر به خدا پناه ببر که همانا فقر، دین انسان را ناقص و عقل را سرگردان و عامل دشمنی است و در کلام دیگری می فرماید: هر کس به فقر مبتلا گردد به چهار خصلت گرفتار شود: ضعف تعیین، نقصان عقل، سستی دین و کم حیایی. پس باید از فقر به خدا پناه برد.

قرآن یکی از راهکارهای مبارزه با فقر را صدقه دادن می داند و این گونه می فرماید: «للفقراء الذين احصروا في سبيل الله لا يستطيعون ضرباً في الارض» صدقات مخصوص فقیرانی است که در راه خدا ناتوان و بیچاره اند و توانایی آنکه کاری پیش گیرند ندارند^{۱۴}. و در آیه ای دیگر می فرماید: «الشيطان يعدكم الفقر و يأمرکم بالفحشاء: شیطان کسی است که به شما وعده فقر می دهد و امر می کند شما را به فحشاء^{۱۵} قرآن بخشش از بهترینها را می ستاید.

در آیه قبل از این آیه آمده: ای اهل ایمان انفاق کنید از بهترین آنچه به دست می آوردید و از آنچه برای شما از زمین می رویانیم و بدها را برای انفاق معین نکنید و بدانید که خدا بی نیاز و به ذات خود ستوده صفات است.^{۱۶}

^{۱۴} (بقره / ۱۷۳)

^{۱۵} . (بقره / ۲۶۸)

^{۱۶} (بقره / ۲۶۷)

اسلام برای رفع فقر در جهان برنامه های زیادی مانند پرداخت خمس، صدقه و زکات دارد. علاوه بر این اسلام تأکید دارد تا همه افراد برای کار تلاش کرده و هر کس عضوی فعال در جامعه باشد. از سوی دیگر همه افراد را به کمک به یکدیگر و مهربانی و همدلی توصیه می کند و می کوشد تا با افزایش روحیه همدلی آثار فقر و نداری را از بین ببرد و جامعه را به سوی تساوی سوق دهد.

علاوه بر این به افراد فقیر توصیه می کند تا با خویشتن داری و صبر با مشکلات مالی بسازند و با توکل خود کاری پیش گرفته و با فقر مبارزه کنند. به راستی اگر دستورات اسلام به درستی رعایت می شد و انسانها باور به امداد غیبی داشته و برای حل مشکلات از عقل و دانش خود بهره برده و به خدا توکل می کردند آیا این گونه جهان نظاره گر این گونه زشتی ها می بود؟

نتیجه گیری

یکی از نتایج مهم این مقاله این است که فقر می تواند یکی از عوامل اصلی ایجاد انحرافات اجتماعی باشد. فرآیند ایجاد و گسترش فقر می تواند باعث شکاف اقتصادی و اجتماعی بین افراد شود و این موضوع به طور مستقیم به افزایش انحرافات اجتماعی منجر خواهد شد.

همچنین، این مقاله نشان داده است که فقر می‌تواند از موجبات ایجاد بی‌عدالتی و نابرابری در جامعه شود. افرادی که در شرایط فقر قرار دارند، اغلب به منابع و فرصت‌های کافی برای پیشرفت و توسعه دسترسی ندارند، که این نابرابری اجتماعی را تشدید می‌کند.

به طور کلی، این مقاله نشان می‌دهد که رابطه میان فقر و انحرافات اجتماعی پیچیده است و نیازمند رویکردهای گسترده‌تر و تداوم توجه مسئولان به این مسئله است. برای کاهش انحرافات اجتماعی، لازم است تا تلاش‌های مؤثر برای کاهش فقر و تقویت سامانه‌های اجتماعی و اقتصادی در نظر گرفته شود.

اخیراً توجه بیشتری به این مساله شده است و طی سال‌های اخیر تلاش‌های فراوانی برای کاهش فقر و انحرافات اجتماعی در جوامع مختلف جهان انجام شده است. امیدواریم که این تلاش‌ها بهبود چشمگیری را در امر مبارزه با این مشکلات ایجاد کنند و به سمت یک جامعه پویا و عادلانه حرکت کنند.

منابع

- مقاله‌ی بررسی تأثیرات فقر بر انحرافات اجتماعی از نگاه امام علی (ع) / نوشته احمد سالمی

- مقاله ی فقر چیست؟/ نوشته : مونا مشهدی رحیمی/
روزنامه همشهری
- پرتال جامع علوم انسانی/ آسیب شناسی اجتماعی
- مقاله ارتباط فقر با انحرافات اجتماعی/ نوشته :
بهنام اصغرزاده- باقر سرداری
- مجموعه مقالات گردهم آیی بررسی فقر و فقرزدایی، ج ۱
- جزوه درسی آسیب شناسی اجتماعی، رحمت الله صدیق
سروستانی
- فقر و انحرافات اجتماعی/ روزنامه جهان صنعت
- ویکی پدیا/ ایرج حریرچی
- راهکارهای مبارزه با خط فقر/ خبرگزاری مهر